

Anàlisi dels continguts audiovisuals del documental "Hola, Europa!", emès pel prestador de servei públic de comunicació audiovisual Televisió de Catalunya, SA, el 7 de maig de 2013, al programa *Sense ficció*

Fets

1r. El 16 de maig de 2013 va tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) la queixa Q34/2013, amb número de registre d'entrada 0003E/627/2013, signada per la senyora Núria Parlon, portaveu adjunta del Grup Parlamentari Socialista del Parlament de Catalunya en relació amb l'emissió del documental "Hola, Europa!" en el marc del programa *Sense ficció* emès per Televisió de Catalunya, SA (TVC), el 7 de maig de 2013.

L'escrit manifesta que en el documental "[...] no s'han reflectit les diverses opcions de pensament filosòfic i polític en relació amb la qüestió de la independència de Catalunya [...]" i que "[...] transmet un discurs uniforme i unidireccional on es dóna veu a molta gent, però amb una visió única i sense matisos a favor de la independència [...]". És per això que, segons l'escrit, l'emissió no observaria "[...] les missions de servei públic, entre elles, transmetre una informació veraç, objectiva, equilibrada i respectuosa amb el pluralisme polític, social i cultural [...]".

Ateses aquestes consideracions, la senyora Núria Parlon sol·licita que el CAC analitzi els fets i que "[...] faci possible que des de la televisió pública no es contravingui allò que marquen les nostres lleis audiovisuals en relació amb el pluralisme polític i social i es tinguin en compte, en el futur, la diversitat de veus i opinions [...]".

2n. Mitjançant l'Informe 38/2013, de 21 de maig, l'Àrea de Continguts d'aquest Consell ha analitzat els continguts del programa contenidor *Sense ficció* i del documental "Hola, Europa!" per tal de donar resposta a la queixa presentada i determinar si contravé el que estableix la normativa aplicable.

Aquest informe estableix que, de l'anàlisi del programa *Sense ficció* i del documental "Hola, Europa!" que l'integra, se'n desprèn el següent:

- 1) "Hola, Europa!" és un documental de tesi que té com a objectiu aportar arguments favorables a l'autodeterminació i contrarestar els arguments que són contraris a una eventual independència de Catalunya. [...]
- 2) El documental es construeix a partir de la narració en *off* i d'entrevistes a persones de diferents àmbits de la societat catalana, que s'estructuren en 29 seccions identificades amb títols. Els continguts del documental reflecteixen els dos objectius explicitats i inclouen:

- **Aportació d'arguments favorables a l'autodeterminació i/o a una eventual independència:** s'aborden un seguit de temes en relació amb la situació actual o recent de Catalunya, així com les repercussions que tindria la construcció d'un Estat propi ("L'encaix", "La manifestació", "La sentència", "El català",

"Models territorials", "Models econòmics", "Finançament", "Infraestructures", "Federalisme", "Dret a decidir", "Cohesió", "Empreses", "Multinacionals", "Finances", "Els lobbys", "Referèndum", "Unió Europea", "Els arguments" i "El futur". Formalment, els títols són sobreimpressions en lletres negres sobre les intervencions de les persones entrevistades.

- **Rebatiment dels arguments contraris a la independència**, cosa que el mateix documental anomena "arguments de la por", referents a "Llengua", "Cultura", "Pensions", "Llum", "Boicot", "El cost", "Telecomunicacions", "Aranzels, nacionalitat, euro", "El deute" i "Aigua". Formalment, cada ítem s'introdueix (i finalitza) amb cartells virtuals sobre elements del paisatge.

3) S'entrevisten 31 persones, ciutadanes de Catalunya, que provenen d'àmbits polítics, professionals i del coneixement diferents: economia (empresariat i associacions empresarials; persones expertes en economia; món sindical); política (persones d'opció diferent; persones expertes en ciències polítiques); dret, i cultura.

3r. Finalment, l'informe conclou tot establint que "[...] 'Hola, Europa!', emès per TV3 en el marc de l'espai *Sense ficció* el dia 7 de maig de 2013, és un documental de tesi sobre el procés polític a Catalunya en el qual s'argumenta la tesi favorable al dret a decidir i es pretenen contrarestar els arguments contraris a una eventual independència. El discurs que construeix aquesta obra aporta punts de vista i sensibilitats diferents, mitjançant entrevistes a persones de procedència política, àmbit professional i disciplina teòrica diversa [...]".

4t. Vist l'informe de l'Àrea Jurídica, que es reproduïx en les seves parts necessàries:

"Consideracions jurídiques"

Primera. L'apartat 1 de l'article 1 de la Constitució espanyola (CE) reconeix com a valor superior de l'ordenament jurídic, entre d'altres, el pluralisme polític. Així mateix, pel que fa a la normativa catalana, l'article 5 de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA), estableix que "el pluralisme en la comunicació audiovisual és una condició essencial per al compliment de la llibertat d'expressió, d'informació i de comunicació, i garanteix la lliure formació de l'opinió pública i la diversitat i la cohesió socials".

Concretament, dins del servei públic audiovisual de Catalunya, es determina, d'acord amb l'apartat 1 de l'article 26 de la LCA, que aquest servei té com a missió principal "oferir a tots els ciutadans de Catalunya [...] un conjunt de continguts audiovisuals i, si escau, d'acord amb el contracte programa, serveis addicionals de transmissió de dades orientats a la satisfacció de llurs necessitats democràtiques, socials, educatives i culturals, garantint de manera particular l'accés a una informació veraç, objectiva i equilibrada, a les més àmplies i diverses expressions socials i culturals i a una oferta d'entreteniment de qualitat"; i, com a missions específiques, les que estableix l'apartat 3 d'aquest mateix article. Concretament, estableix, entre d'altres, les següents: "la transmissió d'una informació veraç, objectiva i equilibrada, respectuosa amb el pluralisme polític, social i cultural, i també amb l'equilibri territorial (lletra b) i "la promoció activa de la convivència cívica, el desenvolupament plural i democràtic de la societat, el coneixement i el respecte a les

diverses opcions i manifestacions polítiques, socials, lingüístiques, culturals i religioses presents al territori de Catalunya. En aquest context és necessari l'ús de tots els llenguatges, formats i discursos que dins el respecte i l'atenció a la diversitat i el pluralisme, permetin el diàleg, la comprensió i la cohesió entre les diverses opcions, i entre les diverses àrees del territori de Catalunya" (lletra g).

Segona. A aquest efecte, i d'acord amb l'apartat 2 de l'article 26 de la LCA, el compliment de les missions i els principis del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat correspon, d'acord amb el que estableix aquesta llei, a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) i a les societats per mitjà de les quals es presta el servei; per la qual cosa, TVC, ha de tenir en compte les missions i els principis del servei públic de comunicació audiovisual establerts normativament, en la selecció dels seus continguts.

En efecte, la llibertat dels prestadors de serveis de comunicació audiovisual en la direcció editorial de la seva programació ve establerta en l'apartat 1 de l'article 10 de la Llei 7/2010, de 30 de març, general de la comunicació audiovisual (LGCA) en els termes següents: "els prestadors del servei de comunicació audiovisual tenen el dret a fixar la direcció editorial mitjançant la selecció dels continguts i la determinació dels horaris".

Tercera. Aquest dret (a fixar la direcció editorial) té el seu encaix, amb caràcter general, amb la consideració que les comunicacions audiovisuals (apartat 2 de l'article 2 de la LGCA) són manifestacions de la llibertat d'expressió, reconeguda a l'article 20 de la Constitució espanyola (CE) que legitima que el prestador pugui tenir una determinat posicionament davant d'una realitat concreta, i expressar-ho mitjançant la emissió dels seus continguts. Ara bé, l'apartat 3 del mateix article 10 de la LGCA estableix limitacions a aquesta llibertat editorial, en determinar que "la llibertat de prestació del servei de comunicació audiovisual s'ha d'exercir d'acord amb les obligacions que, com a servei d'interès general, són inherents a la comunicació audiovisual i al que preveu la normativa en matèria audiovisual". TVC, com a prestador públic de serveis de comunicació audiovisual, ha de tenir en compte el que estableix l'article 26 de la LCA pel que fa a les missions específiques de servei públic.

Quarta. La CCMA en el seu *Llibre d'estil* en l'apartat 1.7 (Documentals) determina que TVC pot adoptar, en els documentals de no-ficció, "[...] el punt de vista d'un autor que defensa una tesi i l'argumenta amb proves documentals, amb un objectiu patrimonial [...]", "[...] la llibertat narrativa i formal del documental ha d'anar unida al rigor periodístic i la investigació exhaustiva. El fet de desenvolupar una tesi o adoptar una perspectiva personal no treu que puguem ser fidels a la realitat i respectar els fets [...]", "[...] els documentals que produïm i difonem amb vocació informativa estan subjectes als nostres criteris professionals d'obtenció i tractament de la informació [...]", "[...] com a mitjà públic, reflectim en els nostres documentals l'ampli ventall de qüestions i estats d'opinió que animen el debat en una societat democràtica i, en general, que ajuden a ampliar els horitzons culturals de la població". Per tanc, TVC pot expressar mitjançant un documental de no ficció el punt de vista d'un autor que defensa una tesi.

En aquest context el documental "Hola, Europa!", emès dins el programa contenidor *Sense ficció*, és un documental de tesi que el 7 de maig de 2013 va abordar el tema de la independència de Catalunya tot aportant els arguments favorables a l'autodeterminació i contrarestant els arguments que són contraris a una eventual independència de Catalunya. El relat d'aquest documental està construït sobre la base de 31 persones que, segons estableix l'Informe 38/2013 de l'Àrea de continguts del CAC "[...] provenen d'àmbits polítics, professionals i del coneixement diferents: economia (empresariat i associacions empresarials; persones expertes en economia; món sindical); política (persones d'opció

diferent; persones expertes en ciències polítiques); dret, i cultura, que aporten arguments a la tesi del documental. En conseqüència, l'Informe conclou que, atesa la presència de persones de procedència política, àmbit professional i disciplina teòrica diversa, l'obra "[...]" aporta punts de vista i sensibilitats diferents [...]"

Cinquena. El documental de referència es presenta davant l'audiència com un documental de tesi que aborda, des de diferents sensibilitats que convergeixen en el mateix punt de vista, una possible independència de Catalunya, llevat d'un dels entrevistats, el senyor Julio Añoveros Trias de Bes, ex-membre del Consell de Garanties Estatutàries (2000-2012) que defensa un posicionament diferent a la línia editorial del documental favorable al dret a l'autodeterminació de Catalunya.

Sisena. Hola, Europa!, respon així, a una narració concreta del tema tractat en que s'hi expressa el punt de vista de la seva autora, Dolors Genovès, que és qui determina la secció, composició i tractament dels materials que l'integren. No és una peça informativa sobre les distintes opcions, parers o realitats vinculades amb el tema, sobre la qual pugui reclamar-se criteris de pluralisme en sentit estricte, o equilibri, que resulten aliens al gènere documental per pròpia naturalesa discursiva; criteris que sí resulten exigibles en aquest sentit, a altres estils convencionals de transmissió de la informació, com ara els Teleinformatius, que queden subjectes a un *estàndard* comunicatiu que el mateix Llibre d'estil de la CCMA observa en l'enfocament de notícies.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta el següent

ACORD

1. Constatar que en l'emissió del documental "Hola Europa!" no s'observa una vulneració de les missions de servei públic, atès que es tracta d'un documental de tesi i que l'anàlisi del principi de pluralisme abasta un període de temps més ampli que permeti valorar la seva observança o inobservança.
2. Recordar a TVC la necessitat que en els documentals de no ficció, tal com assenyala l'apartat 1.7 del seu propi *Llibre d'estil* es reflecteixi "[...]" l'ampli ventall de qüestions i estats d'opinió que animen el debat en una societat democràtica i, en general, que ajuden a ampliar els horitzons culturals de la població "[...]" "[...] els documentals que es produeixen i difonguin amb vocació informativa estan subjectes als criteris professionals d'obtenció i tractament de la informació".
3. Notificar aquest Acord a Televisió de Catalunya, SA, i al Grup Parlamentari del Partit Socialista de Catalunya.

Barcelona, 10 de juliol de 2013

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari